

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudce JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobců: **a) T. T., b) nezl. D. I., c) M. I.**, všichni zastoupení JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem se sídlem Oveňecká 78/33, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 2. 7. 2019, č. j. OAM-1064/ZA-ZA11-ZA20-2018 a č. j. OAM-1065/ZA-ZA11-ZA20-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobců a), b), c) proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 3. 2020, č. j. 30 Az 14/2019-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobců JUDr. Maroši Matiaškovi, LL.M., advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti v částce **7.565 Kč**, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a její posouzení krajským soudem

[1] Žalovaný v záhlaví označenými rozhodnutími neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

[2] Tato rozhodnutí napadli žalobci a) a c) [rovněž jménem svého nezletilého dítěte – žalobce b)] žalobami, které Krajský soud v Hradci Králové spojil ke společnému projednání a v záhlaví označeným rozsudkem zamítl. Krajský soud neshledal důvod pro udělení azylu ani doplňkové ochrany. Ve vztahu k důvodům podle § 12 písm. b) zákona o azylu byla jádrem žalobní argumentace žalobců obava z možného pronásledování bývalým partnerem jejich dcery, který měl projevit určitou agresivitu poté, co zjistil, že je Jezídka. Zejména žalobce c) upozorňoval na útok bývalého přítele jeho dcery, jenž ji měl hledat u žalobců doma a poté, co ji zde nenalezl, zaútočil na něj. Hlavním motivem k odjezdu z vlasti byla tak obava z možného pronásledování právě tímto mužem. Žalobkyně a) podotkla, že poté, co mu pohrozila, že se obrátí na policii, ten již nepřišel, ovšem vyhrožoval jim telefonicky. Krajský soud shledal, že žalobci se o jakoukoliv záštitu státních orgánů či policie nepokusili – nepodali žádné trestní oznámení, neupozornili na svou situaci (telefonát na policejní stanici nelze považovat za odpovídající způsob jednání vzhledem k problémům, které přdestřeli). Proto jim ani policejní složky nemohly poskytnout účinnou ochranu. O jejich problémech totiž nebyly adekvátním způsobem

informováni. Rozhodně tedy nelze z ničeho dovozovat, že by policie či jiné kompetentní orgány ústrky nebo ohrožení žalobců podporovaly, organizovaly nebo záměrně trpěly. Žalobci navíc žili od popsaného incidentu ještě několik let ve vlasti, aniž by se museli skrývat a čelit nějaké další agresivitě. Takto podaná argumentace žalobců tak nemůže obstát.

[3] Ve vztahu k možnosti udělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu bylo v řízení před krajským soudem nastíněno, že žalobkyně a) trpí psychickými problémy. Krajský soud shledal, že žalovaný se zaobíral rodinnou a sociální situací žalobců dostatečně, vzhledem k informacím, které mu byly poskytnuty. Vzal v potaz zdravotní stav žalobkyně a) a žalobce c). Konstatoval a posuzoval vážnost jejich problémů, a to ve vztahu k možnosti získat adekvátní zdravotní péči i v zemi původu. Shledal, že problémy, které žalobci ve vztahu k možnému udělení tzv. humanitárního azylu přdestřeli (psychický stav a bolest končetin a hlavy) nelze zařadit pod výjimečné situace, na které § 14 zákona o azylu dopadá. Krajský soud proto dospěl k závěru, že takto objasněný skutkový stav stačil správnímu orgánu dostatečně pro to, aby mohl dospět k závěru o nemožnosti jeho udělení. Své úvahy navíc opíral zejména o věrohodné výpovědi, které poskytlí sami žalobci, a další podklady, které mu jimi byly předloženy.

[4] Krajský soud v neposlední řadě neshledal pochybení ani v závěru žalovaného o neudělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu. Krajský soud ověřil, že žalobcům nehrozí v případě návratu do vlasti žádná újma spojená s možným uložením nebo vykonáním trestu smrti. Žalovaný se podle krajského soudu vypořádával i s neexistencí hrozby v podobě ohrožení na životě, mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, když mj. přílehavě poukázal na čl. 3 Evropské úmluvy o lidských právech, z něhož vyplývá, že pouhá možnost špatného zacházení nemá sama o sobě za následek porušení předmětného článku. Nebylo rovněž poukázáno na žádnou situaci, kdy by žalobci museli strpět ponižující zacházení, nelidské jednání apod. Krajský soud uzavřel, že mezinárodní ochrana ve formě doplňkové ochrany je naprosto specifickým institutem mezinárodní ochrany, který slouží k ochraně osob před porušováním jejich nejzákladnějších lidských práv. Neslouží ke zlepšení životní situace osob, jež nejsou spokojeny s dostupnou životní úrovní či sociálním zázemím v zemi, kde se narodily. Stejně tak jako žalovaný měl krajský soud za to, že nebylo prokázáno ani zjištěno žádné závažné jednání gruzínských orgánů vůči žalobcům, ani jiné jednání, vůči němuž by se nemohli bránit přímo v zemi původu.

II. Obsah kasační stížnosti

[5] Proti rozsudku krajského soudu podali žalobci (stěžovatelé) kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a domáhají se jeho zrušení.

[6] Stěžovatelé se domnívají, že kasační stížnost splňuje podmínky přijatelnosti podle § 104a s. ř. s., neboť přesahuje jejich vlastní zájem, a to v otázkách týkajících se pronásledování žadatele o mezinárodní ochranu ze strany soukromých osob v situaci, kdy státní orgány nejsou schopny poskytnout pomoc oběti pronásledování, respektive pomoc není pro oběť dostupná z důvodu výhrůžek ze strany původce pronásledování spočívajících v tom, že v případě kontaktování úřadů bude rodinným příslušníkům žadatele ublíženo na zdraví a životě.

[7] Stěžovatelé mají dále za to, že správní orgán i krajský soud pochybily při hodnocení otázky udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť byli v zemi původu zjevně pronásledováni pro svou národnost jako Jezídi. Stěžejním bodem je samotný výklad pojmu „sociální skupina“, potažmo pronásledování pro příslušnost k sociální skupině. Stěžovatelé v této souvislosti poukazují na obsah příručky UNHCR a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne

19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 63/2004-60, ze dne 30. 6. 2005, č. j. 4 Azs 440/2004-53, ze dne 9. 2. 2010, č. j. 6 Azs 74/2009-51, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62, a ze dne 28. 2. 2007, č. j. 4 Azs 146/2006-100. Jak správní orgán, tak krajský soud přistoupily k hodnocení důvodů podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany nesprávně, když nejvýznamnější z obav stěžovatelů, tedy odůvodněné obavy z pronásledování z důvodu příslušnosti k jezidské národnostní menšině, potažmo dále ke Svědkům Jehovovým, a s tím spojené nebezpečí, posoudily zcela nedostatečně, neboť si neobstaraly relevantní informace, na základě kterých by mohly učinit objektivní úvahu a zhodnocení individuální situace stěžovatelů – to vše i s ohledem na dostupnost vnitrostátní ochrany pro tuto skupinu osob. Stěžovatelé argumentují, že se stěžovatel c) na policii dvakrát obrátil, ta však na pomoc nepřijela. Další kontakt se státními složkami tak stěžovatelé nevykonali nejen vzhledem k povaze výhrůžek, ale i vzhledem ke skutečnosti, že se v jejich případě jedná o Jezídy, kterým zjevně státní orgány neposkytnou pomoc. Takový postup je podle nich pochopitelný.

[8] Správní orgán i krajský soud dále pochybily při hodnocení možnosti udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Učinily mylný závěr o tom, že v daném případě nejde o případ hodný zvláštního zřetele, respektive neučinily dostatečný výklad tohoto neurčitého právního pojmu a neaplikovaly ho na skutkové okolnosti případu stěžovatelů. Stěžovatelé odkazují na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2014, č. j. 8 As 37/2011-154 a ze dne 25. 7. 2007, č. j. 2 Azs 41/2007-103.

[9] V neposlední řadě jsou stěžovatelé přesvědčeni, že krajský soud pochybil, když neučinil závěr o existenci rizika vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu v případě návratu stěžovatelů do země původu, a to zejména s ohledem na právo nebýt mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu, jež je zakotveno v čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Nemohou souhlasit se závěrem, že by jim ze strany soukromé osoby nehrozilo v Gruzii nebezpečí vážné újmy. V řízení před správním orgánem i krajským soudem poukázali podle jejich názoru věrohodně na to, že v minulosti byli obětmi útoků pro jejich příslušnost k národnostní skupině Jezídů a to ze strany soukromých osob. Popsané jednání je pak možno klasifikovat jako mučení, s cílem potrestat je a ponížit pro jejich národnost. Do řízení doložili podklady svědčící o poraněních stěžovatele c), která si vyžádala chirurgický zákrok, a o psychických potížích stěžovatelky a) pramenících ze zážitků, kterým musela rodina v zemi původu čelit – tyto však správní orgán ani krajský soud nezohlednily a nepřiznaly jim žádnou relevanci. Stěžovatelé v této souvislosti odkazují na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007-55, ze dne 25. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, a ze dne 26. 10. 2007, č. j. 2 Azs 66/2007-77. Závěrem pak ve vztahu k současnému stavu zdraví stěžovatelky a) upozorňují na to, že závažný zdravotní stav žadatele o mezinárodní ochranu může být důvodem pro udělení doplňkové ochrany.

III. Vyjádření žalovaného

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že vznesené námitky považuje za neopodstatněné. Správní orgán trvá na tom, že žádost stěžovatelů není důvodná podle § 12 písm. b), § 14 ani § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Ani obsáhlé kasační podání neposkytuje dostatečnou argumentaci, která by mohla zpochybnit řádně zjištěný stav věci, a tedy, že původcem stěžovateli popisovaného nezákonného jednání vůči nim byla soukromá osoba a že nevyčerпали možnosti vnitrostátní ochrany v zemi své státní příslušnosti. Ani krajský soud pak nepřehlédl, že stěžovatelé pouze zcela hypoteticky naznali, že jim, resp. jejich synovi hrozí újma ze strany bývalého přítele jejich dcery, nicméně že předložený azylový příběh nesvědčí o tvrzených rizicích pro případ jejich návratu. Zdravotní stav stěžovatelů nevyžaduje léčbu, která by jim v zemi jejich státní příslušnosti nebyla dostupná. Správní rozhodnutí vycházejí

z řádné zjištěného stavu věci, stěžovatelé nebyli postupem ani rozhodnutím správního orgánu zkráceni na svých právech. V rámci správního řízení jim byl poskytnut dostatečný prostor pro prezentaci důvodů, pro něž žádají o mezinárodní ochranu na území ČR. Žalovaný v podrobnostech odkazuje na odůvodnění rozsudku krajského soudu, který považuje za věcně správný a zákonný, na své vyjádření k žalobám a na odůvodnění svých rozhodnutí.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Kasační stížnost je včasná, podaná oprávněnými osobami a přípustná. Stěžovatelé jsou zastoupení advokátem. Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je také její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[12] Výkladem institutu přijatelnosti a výčtem jejích typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval např. v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 -39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[13] S ohledem na obsah spisu a z něj vyplývající skutková zjištění Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. Soud neshledal tvrzenou nepřezkoumatelnost rozsudku ani rozhodnutí žalovaného. Krajský soud se srozumitelně, přehledně a přesvědčivě vypořádal se všemi žalobními námitkami stěžovatelů týkajícími se neudělení azylu ani doplňkové ochrany podle zákona o azylu.

[14] Stěžovatelé spatřují přijatelnost kasační stížnosti v otázce pronásledování žadatele o mezinárodní ochranu ze strany soukromých osob v situaci, kdy státní orgány nejsou schopny poskytnout pomoc oběti pronásledování. Touto otázkou se Nejvyšší správní soud již zabýval. K otázce pronásledování a obav z případných výhrůžek ze strany soukromých osob se soud vyjádřil například v rozsudku ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004-48, podle něhož vyhrožování ze strany soukromé osoby není bez dalšího důvodem pro udělení azylu (srov. též rozsudky ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003-36, ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003-60, nebo obdobně též rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003-49). Z ustálené judikatury tak vyplývá, že „*potíže se soukromými osobami v domovském státě, spočívající např. ve vyhrožování, vydírání apod. nelze považovat bez dalšího za důvody pro udělení azylu. Za pronásledování se považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.*“ (rozsudek NSS ze dne 30. 6. 2005, č. j. 4 Azs 440/2004-53). Je pravdou, že původcem pronásledování i vážné újmy podle zákona o azylu mohou být za určitých podmínek i soukromé osoby. Kauza stěžovatelů však pod takovéto situace zjevně nespadá. Stěžovatelé zejména tvrdí, že vnitřní ochrana v zemi původu nepřipadala s ohledem na povahu výhrůžek, jimž čelili, jejich národnost a nastavení systému v úvahu, což demonstrují tím, že stěžovatel c) se po incidentu s bývalým přítelem své dcery na policii dvakrát obrátil, avšak ta nepřijela. I touto otázkou se již judikatura Nejvyššího správního soudu zabývala – „*[A]vržené obavy z vyhrožování ze strany soukromých osob a případně i z jejich násilného jednání, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, tolerovaly, organizovaly, záměrně trpěly, nezajistily účinnou ochranu apod.*“

Případná nižší efektivita takové ochrany v konkrétních podmínkách té které země však ještě nečiní z takového obroženi „pronásledování“, a tedy ani azylový důvod.“ (rozsudek NSS ze dne 31. 7. 2008, č. j. 7 Azs 43/2008-47). Ze samotných výpovědí stěžovatelů ve správním řízení přitom vyplývá, že se o jakoukoli formální záštitu státních orgánů či policie (kromě uvedených telefonátů) nepokusili – nepodali žádné trestní oznámení apod. Žili navíc od popsaneho incidentu ještě několik let ve vlasti, aniž by se museli skrývat a čelit nějaké další agresivitě. Samotná dcera stěžovatelů se i přes problémy, které stěžovatelé tvrdili, dobrovolně vrátila do země původu.

[15] Pokud jde o možnost udělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud odkazuje zejména na rozsudky ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38, ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48, ze dne 29. 8. 2019, č. j. 5 Azs 218/2017-44 nebo ze dne 8. 11. 2018, č. j. 5 Azs 201/2017-37. *„Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout.“ (rozsudek NSS ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55). Pokud jde o zdravotní problémy stěžovatelů, Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatelé ani netvrdili, že by v zemi původu nebyla příslušná léčba a zdravotní péče dostupná. Pokud jde o jejich zdravotní stav, je třeba přitom vycházet ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného. Krajský soud pak v této souvislosti nad rámec věci upozornil, že „pokud má žalobkyně a) za to, že míra a závažnost jejího zdravotního stavu dosahuje aktuálně takové intenzity, aby bylo „nehumánní“ jí azyl ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu neposkytnout, či se od podání žádosti její stav rapidně zhoršil, je namístě, aby podala z tohoto důvodu novou žádost o udělení mezinárodní ochrany.“*

V. Závěr a náklady řízení

[16] Z výše uvedeného je zřejmé, že judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na námitky podané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájem stěžovatelů. Z tohoto důvodu kasační stížnost shledal nepřijatelnou a podle § 104a s. ř. s. ji odmítl.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť kasační stížnost byla odmítnuta.

[18] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze 17. 4. 2020, č. j. 1 Azs 151/2020-47, byl stěžovatelům ustanoven zástupcem pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Maroš Matiaško, LL.M., advokát. Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce provedl v řízení před Nejvyšším správním soudem jeden úkon právní služby, a to písemné podání soudu ve věci samé ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), kterým bylo doplnění kasační stížnosti stěžovatelů. Soudní praxe při výkladu ustanovení náhrady nákladů za převzetí a přípravu zastoupení, je-li klientům zástupce ustanoven [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu] vychází z toho, že k přiznání odměny za úkon právní služby spočívající v převzetí věci dojde pouze tehdy, jestliže se uskuteční první porada mezi zástupcem a zastoupenými. Zástupce však potvrzení o první poradě nedoložil, proto mu náhrada nákladů řízení za tento úkon nebyla přiznána. Za jeden úkon právní služby zástupci stěžovatelů náleží mimosmluvní odměna ve výši 3.100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5. advokátního tarifu]. Jelikož advokát zastupuje tři stěžovatele, náleží mu podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu za každou takto zastupovanou osobu odměna snížená

o 20 %, tedy v částce 3 x 2.480 Kč, tj. celkem 6.252 Kč. Náhrada nákladů řízení se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Advokát doložil, že je plátcem DPH, přiznanou odměnu je proto třeba dále navýšit o tuto daň v částce 1.313 Kč. Proto Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci stěžovatelů odměnu za zastupování a náhradu výdajů v řízení o kasační stížnosti v celkové výši 7.565 Kč, která mu bude vyplacena ve stanovené lhůtě.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2020

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu